

Replik: Ressortomlægninger og ministeransvar

I en artikel i Administrativ Debat, maj 2025, beskriver Erik Hammer og Andreas Ferdinand Hansen med stor præcision, hvad der sker, når regeringen gennemfører en ressortændring. Artiklen udgør dermed et solidt og veldokumenteret grundlag for forståelsen af de administrative processer i forbindelse med ressortomlægninger mellem regeringens medlemmer.

Af Rolf Elm-Larsen
cand.scient.pol.,
tidligere kontorchef
i Rigsrevisionen og
ekstern lektor CBS

Det praktiske administrative arbejde med ressortomlægninger bygger på samspillet mellem to bestemmelser i grundloven: For det første statsministerens prerogativ til at fordele forretningerne mellem ministrene (grundlovens § 14), og for det andet ministrenes ret til at disponere over finanslovens bevillinger (grundlovens § 46, stk. 2). Paradokset består i, at statsministerens prerogativ kan føre til ændringer i den ansvarsstruktur, der er fastlagt i en lov – nemlig finansloven.

Spørgsmålet er imidlertid, om det er en optimal situation, når det gælder transparens og ansvarlighed i statens finansforvaltning.

Artiklen viser, at dette samspil primært betragtes som et administrativt-teknisk problem og derfor ikke har givet anledning til større politiske eller retlige overvejelser i forbindelse med ressortændringer. Problemet håndteres i praksis på en måde, der er karakteristisk for det danske statsstyres pragmatisk tilgang – nemlig gennem aftaler mellem ministerierne, som efterfølgende udmøntes i tillægsbevillingsloven, jf. Budgetvejledningen, s. 33, 95 og 99.

Ud fra perspektivet ministeransvarlighed efterlades det bevillingsmæssige ansvar imidlertid i et uklarhedens mørke frem til fremsættelsen af forslag til tillægsbevillingsloven året efter finansåret. Offentligheden og vælgerne ved derfor ikke, hvilke bevillingskonti de nye ministre er ansvarlige for, og hvilke konti der fortsat hører under de øvrige ministre.

Et særligt og selvstændigt problem, som artiklen belyser, er forestillingen om, at enhver minister har ret til at opbygge sin egen selvstændige organisation – bestående af departement og styrelser med tilhørende administrative funktioner såsom personaleadministration, IT og økonomi. Dette sker blandt andet med hjemmel i eksisterende departementers driftsbevillinger, der forøges gennem træk på de bevillingsmæssige reserver, jf. aktstykke nr. 128 af 4. december 2024.

Problemerne knyttet til ansvar og transparens ved ressortomlægninger kan imødegås gennem en række enkle og pragmatiske tiltag. For det første bør det fremgå klart af Budgetvejledningen, hvilke bevillingsretlige procedurer der skal anvendes i forbindelse med ressortomlægninger. For det andet bør der umiddelbart efter den kongelige resolution fremsendes et aktstykke med en oversigt over ændringernes betydning for omfordelingen af bevillingskonti. For det tredje bør der inden for ét kvartal udarbejdes et aktstykke, der fordeler de administrative bevillinger mellem ministerierne.

Klare regler og procedurer er en forudsætning for, at ministeransvaret kan realiseres, og for at skabe transparens i forbindelse med ressortomlægninger. Manglen herpå svækker grundlaget for både ansvarlighed og åbenhed.